

Конституційне право

УДК 342.2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18837814>

**Роль публічно-приватного партнерства і транскордонного
співробітництва у регіональному розвитку України: конституційно-
правовий аспект**

Берченко Григорій Валерійович,

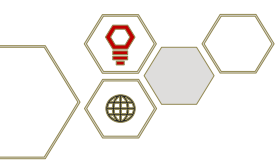
доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного
права України, Національний юридичний університет імені Ярослава

Мудрого, м. Харків, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-0365-9009>

Прийнято: 17.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

Анотація: Дослідження присвячено конституційно-правовим аспектам публічно-приватного партнерства та транскордонного співробітництва як стратегічних інструментів сталого регіонального розвитку України в умовах децентралізації та європейської інтеграції. Актуальність теми зумовлена сучасними викликами: економічною кризою, дефіцитом бюджетних ресурсів, необхідністю модернізації інфраструктури та подоланням наслідків воєнних руйнувань. На основі використання комплексу таких методів як порівняльно-правовий, логічного аналізу та системно-логічний, публічно-приватне партнерство розглядається як інноваційний інструмент, що дозволяє поєднувати ресурси держави та приватного сектору для створення або модернізації інфраструктурних об'єктів, одночасно зберігаючи державний контроль над стратегічними активами та забезпечуючи оптимальний розподіл ризиків. Транскордонне співробітництво, своєю чергою, сприймається і

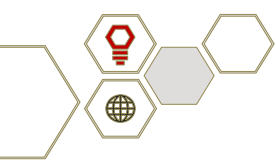
визначається як специфічна форма міжнародної діяльності регіонів, основною метою якої є пом'якшення стримуючого впливу державних кордонів, а також сприяння розвитку т.з. єврорегіонів і транскордонних кластерів.

Аналізуються положення Законів України, що стосуються предмета дослідження, а також відповідність їх норм європейським стандартам, зокрема *acquis communautaire* та Європейській рамковій конвенції про транскордонне співробітництво. Встановлено прогрес у формуванні правової бази (орієнтація на прозорість, рівність та ефективність), але також констатуються і ризики щодо практичного застосування механізмів на регіональному рівні. Окрему увагу приділено значенню публічно-приватного партнерства у повоєнній відбудові, де воно виступає одним із механізмів швидкого відновлення інфраструктури, забезпечення гуманітарної безпеки місцевих громад. Йдеться як про реконструкцію об'єктів, так і про створення умов для стабільного розвитку регіонів і перспективу їх повоєнного відновлення.

Запропоновано вдосконалення конституційно-правового регулювання шляхом усунення нормативних колізій, чіткого розмежування компетенцій між центральними та місцевими органами влади, створення регіональних центрів підтримки партнерства. Перспективи розвитку пов'язані з переходом до партнерської моделі публічної влади та реалізацією концепції «Європи регіонів».

Дослідження спрямоване на наукове обґрунтування механізмів, що підвищують інституційну спроможність територіальних громад як суб'єктів економічних та міжнародних відносин.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, транскордонне співробітництво, децентралізація, європейська інтеграція, регіональний розвиток, конституційно-правове регулювання, повоєнна відбудова.

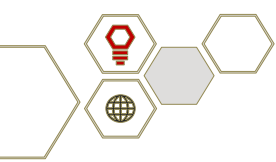
The role of public-private partnerships and cross-border cooperation in the regional development of Ukraine: constitutional and legal aspects

Hryhorii Berchenko,

Doctor of Law, Associate Professor, Professor of Department of
Constitutional law of Ukraine, Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0365-9009>

Abstract: The study is dedicated to the constitutional and legal aspects of public-private partnership and cross-border cooperation as strategic instruments of sustainable regional development of Ukraine in the context of decentralization and European integration. The relevance of the topic is due to modern challenges: the economic crisis, the shortage of budgetary resources, the need to modernize infrastructure and overcome the consequences of war destruction. Based on the use of a combination of methods such as comparative legal analysis, logical analysis and systemic-logical analysis, public-private partnerships are viewed as an innovative tool that allows the resources of the state and the private sector to be combined to create or modernise infrastructure facilities, while maintaining state control over strategic assets and ensuring optimal risk distribution. Cross-border cooperation, in turn, is perceived and defined as a specific form of international activity of regions, the main purpose of which is to mitigate the constraining influence of state borders, as well as to promote the development of so-called Euroregions and cross-border clusters.

The provisions of Ukrainian laws relating to the subject of the study are analysed, as well as the compliance of their norms with European standards, in particular the *acquis communautaire* and the European Framework Convention on Cross-Border Cooperation. Progress has been made in the formation of the legal framework (focusing on transparency, equality, and efficiency), but risks are also noted regarding the practical application of mechanisms at the regional level. Special

attention is paid to the importance of public-private partnership in post-war reconstruction, where it acts as one of the mechanisms for rapid restoration of infrastructure and ensuring humanitarian security of local communities. This concerns both the reconstruction of facilities and the creation of ideas for the stable development of regions and the prospect of post-war recovery.

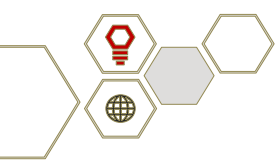
It is proposed to improve constitutional and legal regulation by eliminating regulatory conflicts, clearly delimiting competences between central and local authorities, and creating regional partnership support centers. Development prospects are associated with the transition to a partnership model of public authority and the implementation of the concept of "Europe of Regions".

The research is aimed at scientifically substantiating mechanisms that increase the institutional capacity of territorial communities as subjects of economic and international relations.

Keywords: public-private partnership, cross-border cooperation, decentralization, European integration, regional development, constitutional and legal regulation, post-war reconstruction.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження зумовлена сучасним етапом еволюції світової економіки, що характеризується посиленням процесів регіоналізації та трансформацією інститутів державної влади. У цьому контексті публічно-приватне партнерство виступає не лише як засіб залучення інвестицій, а як фундамент становлення публічної влади в умовах децентралізації та європейської інтеграції. Проблема полягає в тому, що сьогодні існує потреба у створенні нових конституційно-правових механізмів, які дали б територіальним громадам змогу стати повноцінними учасниками міжнародних і економічних відносин.

Водночас в умовах затяжної економічної кризи та обмежених бюджетних ресурсів держава не може самотійно забезпечити оновлення й модернізацію застарілої інфраструктури. Публічно-приватне партнерство стає

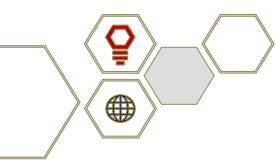
інструментом, що дозволяє об'єднати капітал бізнесу з адміністративно-владними функціями держави для задоволення суспільних потреб. Водночас відсутність завершеної та гармонізованої нормативно-правової бази створює ризики для інвесторів та обмежує потенціал використання зазначеного партнерства на регіональному рівні.

Транскордонне співробітництво слід розглядати як особливу форму міжнародної діяльності регіонів, яка допомагає зменшити роль державних кордонів як суттєвої перешкоди, і тим самим поступово інтегрувати Україну до європейського простору. Ключову роль у цьому відіграють принципи субсидіарності та децентралізації, оскільки вони дають місцевій владі реальну можливість укладати угоди з іноземними партнерами. Актуальність це питання отримує тоді, коли йдеться про створення т.з. єврорегіонів та транскордонних кластерів, що здатні і повинні стати локомотивами економічного розвитку, підвищити конкурентоспроможність прикордонних територій.

Особливого значення така співпраця набуває в умовах подолання наслідків кризових явищ (війна, гуманітарні катастрофи, надзвичайні ситуації, інфраструктурні і інші руйнування). Саме партнерство держави і бізнесу в цих умовах стає ключовим фактором швидкого відновлення регіонів. Водночас адаптація українського законодавства до стандартів ЄС (*acquis communautaire*) потребує перегляду статусу суб'єктів публічного адміністрування, а також посилення соціально-гуманітарної безпеки на місцях.

Саме тому наукове переосмислення ролі публічно-приватного партнерства і транскордонної активності є важливим завданням для забезпечення сталого розвитку, особливо в умовах сучасних викликів особливо в умовах повоєнного відновлення (як стратегічної перспективи).

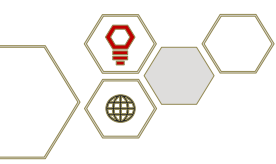
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблематики публічно-приватного партнерства та транскордонного співробітництва в Україні здійснюється достатньо активно, причому ці механізми розглядаються

як ключові чинники європейської інтеграції. Вагомий внесок у дослідження конституційно-правового механізму транскордонної взаємодії та формування єврорегіонів, ролі транскордонного співробітництва для розвитку прикордонних територій, а також ролі міжмуніципального співробітництва в структурі транскордонного співробітництва зробили такі вчені, як Белов Д. М., Громовчук М. В., Білак О. П. [1], Дербак В. [2], Химинець В. В., Головка А. А., Мірус О. І. [3], Артёмов І. В. [4] та багато інших. Особливої важливості набувають наукові праці, присвячені понятійно-категоріальному апарату транскордонного співробітництва [5], а також роботи, присвячені аналізу зарубіжного досвіду транскордонного співробітництва [6; 7] та співробітництва України з країнами ЄС в умовах війни [8] з огляду на значення цього інституту для побудови добросусідських відносин з іншими державами та з урахуванням законодавчих змін останніх років. Питання публічно-приватного партнерства як інструменту модернізації інфраструктури та надання суспільних послуг, засобу досягнення сталого розвитку ґрунтовно опрацьовані у працях Андрієва В. Є. [9], Горстки О. В. [10], Маслова К. С. [11], Нестора О. Ю. [12], Носкова О. М. [13], Пашиніна О. А. [14], Петрової І. П. [15] та інших фахівців.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте дослідники зауважують, що, попри значну кількість економічних розвідок, вітчизняна наука приділяє вкрай мало уваги саме конституційно-правовим інструментам і конкретним механізмам реалізації регіональної політики, що створює розрив між теоретичними концепціями та практичним застосуванням законодавчих норм.

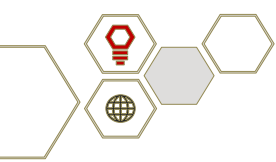
Сучасний рівень наукової розробки проблеми вказує на гостру потребу в комплексному аналізі конституційно-правових засад діяльності територіальних громад як суб'єктів міжнародних та економічних відносин. Науковці акцентують увагу на тому, що проблематика партнерства на місцевому рівні тривалий час не мала належного відображення у фахових

виданнях, що обмежує потенціал використання норм Закону України «Про публічно-приватне партнерство» для територіального розвитку. Актуальним напрямом залишається гармонізація положень вітчизняного законодавства про транскордонне співробітництво із європейськими стандартами (*acquis communautaire*), особливо в умовах необхідності швидкого відновлення інфраструктури та подолання наслідків надзвичайної гуманітарної ситуації. Таким чином, попри наявний теоретичний фундамент, ступінь розробки проблеми вимагає переходу до формування цілісного конституційно-правового механізму регіонального розвитку, який би забезпечив інституційну спроможність регіонів у межах правового поля України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є формулювання науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення конституційно-правових механізмів публічно-приватного партнерства та транскордонного співробітництва. Такого роду механізми нами розглядаються і як інструменти для реалізації окремих проєктів, і як стратегічні інструменти, що здатні забезпечити сталий розвиток регіонів України, задля децентралізації, а також інтеграції до європейського правового та економічного простору. Актуальність цієї мети зумовлена необхідністю переосмислення ролі територіальних громад як повноцінних суб'єктів міжнародних та економічних відносин, що здатні ефективно залучати приватний капітал для модернізації існуючих та створення нових об'єктів інфраструктури. Особливий акцент у межах поставленої мети робиться на створенні стабільного конституційно-правового середовища, яке б забезпечувало непорушність права державної та комунальної власності на стратегічні активи при одночасному використанні управлінського потенціалу приватного сектору для надання якісних суспільно значущих послуг.

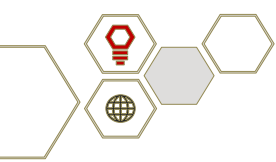
Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення низки завдань, серед яких першочерговим є аналіз юридичної природи та еволюції законодавства, що регулює спільні дії територіальних громад України з

органами влади сусідніх держав у межах їхньої компетенції. Важливим завданням є дослідження конституційного статусу суб'єктів публічної влади у сфері укладання довгострокових угод та визначення правових гарантій повернення об'єктів партнерства публічному партнеру. Крім того, дослідження спрямоване на виявлення та усунення суперечностей у нормативно-правовому забезпеченні реалізації інвестиційних проєктів, розробку механізмів гармонізації національних норм із європейськими стандартами та обґрунтування ролі публічно-приватної взаємодії у подоланні наслідків надзвичайних гуманітарних ситуацій і воєнних руйнувань у регіонах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна парадигма регіонального розвитку України формується в межах конституційної моделі публічної влади, зорієнтованої на поєднання принципів унітарності держави, децентралізації та європейської інтеграції. У цьому контексті публічно-приватне партнерство та транскордонне співробітництво набувають значення не лише інструментів соціально-економічного розвитку, а й складових механізму реалізації конституційних засад народовладдя, ефективного управління та збалансованого розвитку територій [9, с. 13-17; 16, с. 70-78]. Їх застосування зумовлює трансформацію традиційних уявлень про роль держави, яка дедалі більше переходить від домінуючого регулятора до координатора та партнера у публічних відносинах.

Конституційно-правовий аспект синергії публічно-приватного партнерства та транскордонного співробітництва полягає у формуванні нової якості публічної влади на регіональному рівні. Йдеться про перехід від ієрархічної моделі конституційно-правового регулювання до партнерської, заснованої на взаємній відповідальності, автономії та координації інтересів. Така модель не лише відповідає сучасним викликам децентралізації та європейської інтеграції, а й забезпечує конституційно легітимні умови для сталого розвитку регіонів України в довгостроковій перспективі.

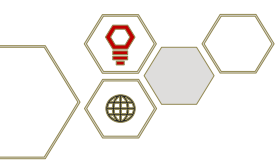
Публічно-приватне партнерство за своєю суттю є системою відносин, у межах якої ресурси державного та приватного секторів об'єднуються для створення або модернізації об'єктів інфраструктури та надання суспільно значущих послуг на довгостроковій основі [17]. Згідно із законодавством України, термін таких угод може становити від п'яти до п'ятдесяти років, що забезпечує стабільність інвестиційного середовища та дозволяє реалізовувати стратегічне планування на рівні регіонів [18, с. 23-37].

Юридична природа публічно-приватного партнерства полягає в договірному оформленні співпраці, де приватний партнер бере на себе значні ризики управління та відповідальність, а винагорода безпосередньо пов'язана з кінцевими результатами діяльності. Такий підхід дозволяє державі зберігати стратегічний контроль над об'єктами, водночас використовуючи управлінську ефективність приватного сектору [19, с. 21-28].

Роль публічно-приватного партнерства у регіональному розвитку виявляється у здатності подолати дефіцит бюджетних ресурсів та підвищити ефективність управління об'єктами комунальної власності. Приватний партнер залучає до проєктів не лише капітал, а й інноваційні технології та вищу продуктивність праці, тоді як держава забезпечує захист публічного інтересу [20, с. 62-86].

Об'єктами такого партнерства можуть виступати як існуюче майно державної та комунальної власності, так і новозбудовані приватним партнером активи. Важливо, що передача існуючого об'єкта приватному партнеру для реконструкції чи модернізації не зумовлює перехід права власності до нього, що гарантує збереження публічного контролю над стратегічною інфраструктурою.

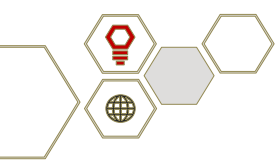
Новий Закон України «Про публічно-приватне партнерство» створює правову основу для організованої співпраці публічного та приватного секторів у формі довгострокових проєктів, які мають на меті залучення приватних інвестицій для реалізації суспільно значущих ініціатив та модернізації

інфраструктури [17]. Закон декларує, що публічно-приватне партнерство є формою співробітництва на договірних засадах, яке передбачає участь приватного партнера у фінансуванні, створенні, технічному обслуговуванні чи експлуатації об'єкта із передачею частини ризиків відповідно до умов договору. Такий підхід спрямований на підвищення ефективності реалізації проєктів соціального та економічного спрямування шляхом оптимального розподілу функцій і ресурсів між державою та бізнесом, що, зокрема, важливо в умовах обмежених бюджетних ресурсів для повоєнної відбудови країни.

Метою публічно-приватного партнерства відповідно до логіки закону є створення правових умов для ефективної взаємодії публічних партнерів (держави, органів місцевого самоврядування, господарських товариств публічного сектору) з приватними інвесторами для реалізації інфраструктурних, соціальних та інших суспільно значущих проєктів. Така мета передбачає забезпечення стійкого розвитку громад, модернізації критичної інфраструктури, підвищення якості надання суспільних послуг і стимулювання економічного зростання через використання приватних фінансових, технічних та управлінських ресурсів. Закон також містить положення, що забезпечують гарантії прав і законних інтересів учасників партнерства, що сприяє інвестиційній привабливості та зниженню ризиків у реалізації проєктів.

Серед конкретних завдань публічно-приватного партнерства у законі закріплені положення, які спрямовані на: забезпечення рівних прав і недискримінаційних умов для публічних і приватних партнерів; узгодження інтересів сторін для досягнення взаємної вигоди; ефективний розподіл ризиків між партнерами; забезпечення максимальної ефективності реалізації проєктів у порівнянні з їх здійсненням лише публічним сектором. За законом партнерські проєкти повинні відповідати принципам сталого розвитку, економічної ефективності, доступності суспільно значущих послуг та

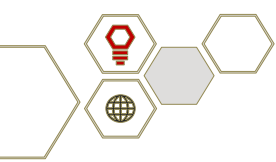

прозорості процедур, це створює правову основу для якісного управління інвестиціями.

Отже, це все в комплексі, як видається, створює реальні передумови для залучення іноземних інвесторів, а також поступового входження української інвестиційної практики до європейського правового простору. Йдеться не лише про формальне наближення законодавства до європейських стандартів, а про формування передбачуваних та прозорих правил взаємодії між публічним і приватним сектором. Визначення на рівні закону процедур ініціювання проєктів, відбору партнерів і укладання договорів має принципове значення, оскільки саме процедурна чіткість забезпечує належний рівень правової визначеності. У цьому аспекті зменшення адміністративних бар'єрів виступає не самоціллю, а наслідком системного нормативного впорядкування відповідних відносин.

Водночас транскордонне співробітництво слід розглядати як специфічну форму міжнародної взаємодії регіонів, яка виходить за межі традиційного міждержавного формату. Його призначення полягає у мінімізації бар'єрної функції державного кордону та створенні умов для сталого розвитку прикордонних територій. У цьому сенсі транскордонна співпраця виконує не лише економічну, а й інтеграційну функцію, сприяючи включенню регіонів у ширші європейські процеси співробітництва. [21, с. 322-326; 22, с. 44-51]. На правовому рівні воно визначається як спільна діяльність територіальних громад і місцевих органів влади України з відповідними органами влади сусідніх держав у межах їхніх повноважень.

Метою міжнародного територіального співробітництва, видом якого є транскордонне співробітництво, як зазначено у Законі України «Про міжнародне територіальне співробітництво України», є формування та поглиблення дружніх, у тому числі добросусідських і взаємовигідних, відносин його суб'єктів і учасників, що сприятимуть спільному вирішенню завдань місцевого, регіонального та державного розвитку, на основі принципів

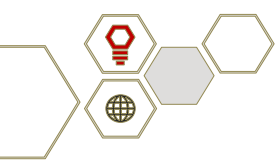

законності, прозорості, відкритості, добровільності, взаємної відповідальності суб'єктів і учасників міжнародного територіального співробітництва за його результати, поваги до внутрішніх справ держави та ряду інших [23]. Основна ідея полягає у тому, що транскордонне співробітництво має стати інструментом для поглиблення комплексних відносин у різних сферах, що сприяє сталому розвитку територій, що межують із кордоном.

У законі завдання транскордонного співробітництва формулюються через реалізацію конкретних принципів, які забезпечують ефективну міждержавну співпрацю. До таких завдань належить усунення політичних, економічних, правових, адміністративних та інших перешкод, що можуть заважати повноцінній співпраці між партнерами, а також створення рівних умов для участі територіальних громад і органів влади у транснаціональних проєктах та ініціативах. Це завдання має важливе значення для розвитку економічного потенціалу прикордонних територій та підвищення якості життя населення через спільну реалізацію проєктів у суспільно важливих сферах.

Закон також визначає, що державна політика у сфері транскордонного співробітництва повинна будуватися на чіткому розподілі завдань, повноважень і відповідальності між вітчизняними суб'єктами (в Україні) та їхніми іноземними партнерами. Це завдання включає гармонізацію інтересів центральних, регіональних та місцевих органів влади, а також забезпечення механізмів, що сприяють реалізації спільних дій на практиці. Такий підхід дає змогу раціонально використовувати ресурси, узгоджувати дії всіх учасників співпраці та забезпечувати сталий розвиток прикордонних регіонів.

Для цього передбачено використання державного, регіонального та місцевих бюджетів, а також міжнародної технічної допомоги, що дає змогу залучати додаткові ресурси до розвитку прикордонних територій. Виконання цього завдання сприяє зміцненню економічних та соціальних зв'язків між регіонами України і сусідніх держав на практиці, підвищенню

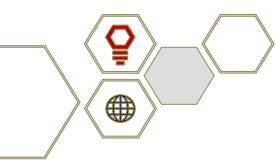
конкурентоспроможності місцевих економік та розбудові стабільного міждержавного співробітництва.

Важливо, що таке співробітництво сприяє формуванню єврорегіонів – інституціоналізованих структур, які дозволяють координувати зусилля для вирішення спільних екологічних, інфраструктурних та соціокультурних проблем. Єврорегіони стають майданчиками для апробації сумісності законодавства різних країн та правових систем, що критично важливо для інтеграції України до Європейського Союзу [24, с. 70-73].

Взаємозв'язок цих двох механізмів створює умови для реалізації масштабних інвестиційних проєктів, таких як будівництво міжнародних транспортних коридорів та логістичних центрів. Ефективність такого партнерства безпосередньо залежить від прозорості конкурсних процедур та справедливого розподілу ризиків між усіма учасниками.

У контексті європейської інтеграції транскордонне співробітництво стає засобом реалізації принципу конвергенції – наближення економічних та соціальних стандартів прикордонних регіонів України до рівня сусідніх держав-членів Європейського Союзу [25, с. 46-51]. Це дозволяє перетворити периферійні території на зони активного економічного зростання.

Конституційно-правовий статус суб'єктів транскордонного співробітництва передбачає право територіальних громад укладати угоди з іноземними партнерами, що розширює їхню міжнародну правосуб'єктність. Це відповідає положенням Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями [26], яка встановлює ключові принципи, які визначають правову основу для розвитку співпраці місцевих та регіональних органів у прикордонних зонах. До таких принципів належать передусім взаємна повага до суверенітету, територіальної цілісності та непорушності кордонів держав-учасниць, що створює базові гарантії правового порядку при реалізації спільних ініціатив на місцевому рівні. Крім того, документ підкреслює важливість добровільного характеру

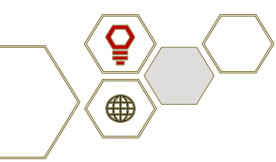
співробітництва і рівності сторін, що забезпечує рівні можливості для територіальних громад або органів влади різних держав брати участь у транскордонних ініціативах без дискримінації за політичними чи адміністративними ознаками.

Гарантії транскордонного співробітництва у Конвенції стосуються створення юридичних механізмів для укладення двосторонніх чи багатосторонніх угод та договорів про співробітництво. Це дозволяє учасникам реалізовувати спільні соціально-економічні, культурні, екологічні та інші проекти що включає забезпечення повної правової підтримки для сторін у процесі підготовки, затвердження та виконання таких угод, а також узгодження норм національного законодавства з міжнародними зобов'язаннями. Таким чином, Конвенція створює гарантії стабільності та передбачуваності правового режиму, необхідні для ефективної і тривалої транскордонної співпраці між місцевими органами влади.

Важливою складовою регіонального розвитку є формування транскордонних кластерів, які об'єднують незалежні компанії та наукові установи по обидва боки кордону [27, с. 33-35]. Такі об'єднання стимулюють інноваційну діяльність та підвищують конкурентоспроможність регіональних економік.

У період подолання наслідків надзвичайних ситуацій та воєнних руйнувань роль публічно-приватного партнерства стає критичною для відновлення зруйнованої інфраструктури. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями в межах таких проєктів дозволяє залучати значні ресурси для швидкої відбудови соціальних об'єктів.

Забезпечення соціогуманітарної безпеки регіонів вимагає від держави впровадження нових філософських підходів, де людина є найвищою цінністю [16, с. 70-78]. Публічно-приватна взаємодія у сферах охорони здоров'я, освіти та культури дозволяє підвищити якість суспільних послуг навіть за умов бюджетних обмежень.

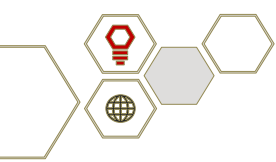
Державна політика у сфері партнерства має базуватися на принципах відкритості, недискримінації та підзвітності громадянському суспільству. Залучення громадськості до обговорення та моніторингу проєктів дозволяє мінімізувати корупційні ризики та забезпечити відповідність послуг реальним потребам населення.

У рамках розгляду нашого питання з позицій саме конституційно-правового аспекту актуальною є гармонізація національного законодавства України у сфері публічно-приватного партнерства та транскордонного співробітництва зі стандартами ЄС [10]. Мова йде про те, що конституційно-правове регулювання умов, механізмів і способів реалізації відповідних проєктів потребує ясного, чіткого і зрозумілого розмежування компетенції між центральними органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування. Таке прозоре і чітке розмежування унеможливить дублювання повноважень на стадіях підготовки і виконання договірних зобов'язань.

Важливим інституційним кроком є також створення мережі регіональних центрів підтримки партнерства, які надаватимуть консультаційну та методичну допомогу місцевим громадам [18, с. 23-37]. Це сприятиме підвищенню фахового рівня управлінців та покращенню якості підготовки інвестиційних пропозицій.

Перспективи подальшого розвитку регіонів України вбачаються у розбудові «Європи регіонів», де транскордонна активність та приватна ініціатива формують міцний каркас для сталого економічного поступу. Європейський вибір України вимагає переходу до інституційної моделі конституційно-правового регулювання, що поєднує ринкові механізми з ефективним правовим регулюванням.

Висновки. Отже, публічно-приватне партнерство та транскордонне співробітництво є стратегічними інструментами, що забезпечують синергію зусиль держави, бізнесу та територіальних громад. Вони є ключовими

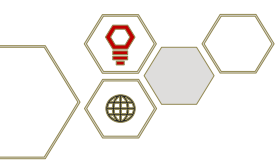

конституційно-правовими інструментами сталого регіонального розвитку України в умовах децентралізації та європейської інтеграції. Запровадження механізмів публічно-приватного партнерства та транскордонного співробітництва не можна розглядати виключно як технічний інструмент залучення додаткових фінансових ресурсів. Такий підхід є надто спрощеним. Насправді йдеться про поступову зміну моделі взаємодії між державою, територіальними громадами та приватним сектором, а також про переосмислення місця громад у системі міжнародних і економічних зв'язків.

На наш погляд, принциповим є те, що ці механізми дозволяють територіальним громадам виступати не пасивними отримувачами бюджетного фінансування, а суб'єктами, здатними самотійно ініціювати інфраструктурні та інвестиційні проєкти. Залучення приватного капіталу у цьому випадку виконує не лише компенсаторну функцію (в умовах бюджетного дефіциту), а й стимулює підвищення управлінських стандартів, дисципліну виконання зобов'язань та відповідальність за результат.

Водночас слід чітко розмежовувати партнерство і делегування. Публічно-приватне партнерство не означає відмови держави від своїх функцій або втрати контролю над стратегічними об'єктами. Навпаки, саме збереження такого контролю є умовою конституційної допустимості відповідної моделі. Приватний сектор у цій конструкції бере на себе частину ризиків та управлінських функцій, однак остаточна відповідальність за забезпечення публічного інтересу залишається за державою. Порушення цієї рівноваги потенційно може призвести або до надмірної комерціалізації публічної сфери, або до збереження неефективних адміністративних практик.

Окремо варто звернути увагу на транскордонний вимір. Розширення міжнародної правосуб'єктності органів місцевого самоврядування створює передумови для подолання бар'єрної ролі державного кордону, що особливо актуально для прикордонних регіонів. У цьому контексті транскордонне співробітництво виступає не стільки формою зовнішньої діяльності, скільки

інструментом регіонального розвитку. Як видається, саме тут поєднуються економічна доцільність і конституційна логіка децентралізації.

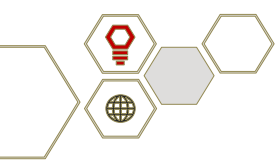
Разом із тим не можна ігнорувати потенційні проблеми правозастосування, які можуть виникнути. Формальне існування законодавчих механізмів ще не гарантує їх ефективності і реальної дії. На жаль, ризик декларативності відповідних інструментів є цілком реальним. Особливо це проявляється в процесі гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, де вимоги правової (юридичної) визначеності та передбачуваності набувають принципового і визначального значення. Ці вимоги важливі не лише для європейської інтеграції, а, так би мовити, *per se*, тобто і самі по собі.

У сучасних умовах, пов'язаних із необхідністю відновлення інфраструктури та подолання наслідків воєнних руйнувань, роль цих механізмів об'єктивно зростає. Проте їх потенціал може бути реалізований лише за умови належного конституційно-правового забезпечення і створення інституційної підтримки на регіональному рівні.

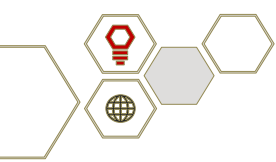
У перспективі реалізація запропонованих підходів забезпечить перехід до партнерської моделі публічної влади, що відповідає принципам «Європи регіонів» та стратегічним цілям європейської інтеграції України.

Список використаних джерел

1. Бєлов Д.М., Громовчук М.В., Білак О.П. Міжмуніципальне співробітництво в структурі транскордонного співробітництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2022. Вип. 72(2). С. 226-230. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.72.72> (дата звернення: 08.01.2026)
2. Дербак В. І. Транскордонне співробітництво як сучасна правова категорія. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 322-326. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anporpr_2022_2_62 (дата звернення: 09.01.2026)

3. Химинець В. В., Головка А. А., Мірус О. І. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку : аналіт. доп. Київ : НІСД, 2021. 47 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_13_2021.pdf (дата звернення: 05.01.2026)
4. Артёмов І. В. Транскордонне співробітництво як передумова розвитку прикордонних територій України: зовнішньополітичні аспекти. Актуальні проблеми зовнішньої політики України : навчальний посібник / рец. : С. В. Віднянський, І. І. Вовканич, І. Я. Тодоров. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. С. 269-284.
5. Білак О.П., Олесків А.Б. Теоретико-правові засади транскордонного співробітництва: понятійно-категорійний апарат та особливості правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2025. Вип. 88: ч. 2. С. 267-272. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.36> (дата звернення: 08.01.2026)
6. Пархомчук О. С., Коппель О. А. Транскордонне співробітництво та міжнародні відносини в Європі. *Науковий журнал «Політикус»*. 2024. Вип. 2. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-2.26> (дата звернення: 10.01.2026)
7. Головчанська В. І. Європейський досвід транскордонного співробітництва: перспективи імплементації в Україні. *Регіональна економіка*. 2024. № 4. С. 137-145 DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-15> (дата звернення: 08.01.2026)
8. Волкова Н. Транскордонне співробітництво України з країнами ЄС в умовах російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-52> (дата звернення: 10.01.2026)
9. Андронов В. Є. Публічно-приватне партнерство як механізм становлення публічної влади в умовах змін. *Публічне управління і*

адміністрування в Україні. 2021. Вип. 25. С. 13-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/puau_2021_25_4 (дата звернення: 11.01.2026)

10. Горстка О. В. Теоретичні засади публічно-приватного партнерства як механізму реалізації суспільно значущих проєктів. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_5_24 (дата звернення: 08.01.2026)

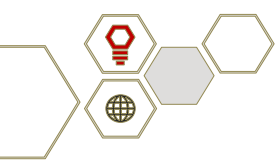
11. Маслов К. С. Публічно-приватне партнерство в Україні: сучасний стан та проблемні аспекти. *Право та державне управління*. 2025. С. 222-228. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.2.30> (дата звернення: 08.01.2026)

12. Нестор О. Ю. Публічно-приватне партнерство: сутність, особливості та проблеми розвитку на тлі пандемії COVID-19. *Збірник наукових праць "Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України"*. 2021. Вип. 2 (148). С. 58-68. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-2-8> (дата звернення: 10.01.2026)

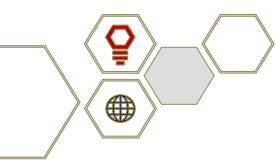
13. Носков О. М. Публічно-приватне партнерство органів місцевого самоврядування та малого і середнього бізнесу: інноваційні підходи в українських громадах. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право публічне управління та адміністрування*. 2024. № 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-14-02-05> (дата звернення: 08.01.2026)

14. Пашинін О. А. Публічно-приватне партнерство як форма реалізації права власності у сфері господарювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 261-265. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/60> (дата звернення: 08.01.2026)

15. Петрова І. П. Міжнародно-публічно-приватне партнерство для досягнення цілей сталого розвитку в старопромислових регіонах України. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 2 (64). С. 83-93. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2\(64\)-83-93](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-2(64)-83-93) (дата звернення: 08.01.2026)

16. Горбатюк С. Є. Транскордонне співробітництво і соціогуманітарна безпека регіону: управлінський аспект. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 45. С. 70-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_45_10 (дата звернення: 08.01.2026)
17. Про публічно-приватне партнерство: Закон України від 19.06.2025 № 4510-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> (дата звернення: 08.01.2026)
18. Богдан І. В. Інституційні передумови розвитку публічно-приватного партнерства на регіональному та місцевому рівнях в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2014. Вип. 3. С. 23-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2014_3_4 (дата звернення: 08.01.2026)
19. Залознова Ю. С., Бутенко Н. В., Петрова І. П. Публічно-приватне партнерство в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2016. № 2. С. 21-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvd_2016_2_7 (дата звернення: 08.01.2026)
20. Запатріна І. В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публічних послуг. *Економіка і прогнозування*. 2010. № 4. С. 62-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2010_4_8 (дата звернення: 08.01.2026)
21. Дербак В. І. Транскордонне співробітництво як сучасна правова категорія. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 322-326. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anporpr_2022_2_62 (дата звернення: 08.01.2026)
22. Артьомов І. В. Транскордонне співробітництво як важливий чинник підвищення регіональної конкурентоспроможності. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Історія*. 2013. Вип. 2. С. 44-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuust_2013_2_11 (дата звернення: 08.01.2026)
23. Про міжнародне територіальне співробітництво України: Закон України від 24.04.2024 № 3668-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#n238> (дата звернення: 08.01.2026)

24. Васильєва О. І. Міжрегіональні зв'язки та транскордонне співробітництво – важлива складова сучасної державної регіональної політики України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 1. С. 70-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2010_1_18 (дата звернення: 04.01.2026)

25. Кіш Є. Б. Європейські принципи та функції євро-регіонального та транскордонного співробітництва. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки*. 2019. № 1. С. 46-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdu_2019_1_9 (дата звернення: 04.01.2026)

26. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями від 21 травня 1980 року. *Офіційний вісник України*. 15.03.2006. № 9. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106#Text (дата звернення: 08.01.2026)

27. Кіш Є. Інноваційний потенціал транскордонного співробітництва регіонів України та Угорщини. *Українські залізниці*. 2014. № 9. С. 33-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrzal_2014_9_10 (дата звернення: 02.01.2026)